

MEDIAVERKLARING

VRYGESTEL OP 23 JANUARIE 2026

EMBARGO: GEEN

SAOU REAGEER OP DBO-LEKGOTLA: 'N VERSKUIWING NA REALISME, KRITIESE LEEMTES IN VEILIGHEID EN WELSTAND STEEDS SIGBAAR

Die Suid-Afrikaanse Onderwysersunie (SAOU) verwelkom die nuwe fokus op praktiese realisme wat tydens die jaarlikse Departement van Basiese Onderwys (DBO) Lekgotla na vore gekom het. Die verskuiwing vanaf hoëvlak-tegnologiese "pypdrome" na die versterking van fundamentele vaardighede soos geletterdheid en syfervaardigheid is 'n deurslaggewende stap in die rigting van 'n stabiele onderwysstelsel.

Die SAOU beklemtoon egter dat beleid sonder aanspreeklikheid en menslike ondersteuning nie die deurdringende krisis in ons skole sal oplos nie.

1. Veiligheid en die onlangse tragedie van leerders: 'n Nasionale ramp

Die SAOU spreek sy diepe teleurstelling uit oor die gebrek aan daadwerklike fokus op die 14 leerders wat onlangs tragies in 'n skoolvervoer-ongeluk oorlede is. 'n Paar minute se stilte is nie genoeg nie. Dit is 'n nasionale ramp wat dringende wetgewing en strenger optrede teen onverantwoordelike vervoerders vereis. Hierdie is ook nie 'n geïsoleerde voorval nie. Ons ouers verdien die gemoedsrus dat hulle kinders veilig by die skool sal aankom.

2. Die "Stille Revolusie" en die belangrikheid van ambagte

Die feit dat 66% van Bachelor-toelatings in 2025 uit geen-fooi-skole kom, is 'n bewys dat talent nie deur inkomste bepaal word nie. Die SAOU waarsku egter teen "akademiese snobisme".

- Terwyl universiteitstoegang belangrik is, het Suid-Afrika 'n kritieke tekort aan 'n vaardige, ambags georiënteerde professionele werksmag.
- Ons doen 'n beroep op die DBO om die "Drie-Stroom Model" te prioritiseer om die byna 500,000 leerders wat jaarliks uit die sisteem val (die sogenaamde "leaky pipeline"), toe te rus met praktiese vaardighede wat betekenisvolle ekonomiese deelname verseker.

3. Fondasies: Moedertaal en VKO

Die uitbreiding van moedertaalonderrig na 12,000 skole en die klem op spelgebaseerde leer in die Vroeë Kinderontwikkelingsfase (VKO) word heelhartig ondersteun. Navorsing (soos die PIRLS-studie) wys dat geletterdheid die poort na alle ander leer is – insluitend kodering en robotika.

4. Welstand: Die ontbrekende skakel

'n Kritieke leemte in die Lekgotla se agenda is die psigososiale welstand van beide leerders en opvoeders. Die SAOU herhaal sy pleidooi vir meer beraders en maatskaplike werkers in skole. 'n Skool kan slegs so sterk wees soos die gesondheid van sy mense.

5. Bemagtiging van die Onderwyser

Die SAOU herbevestig dat die professionele ontwikkeling van opvoeders die spilpunt van onderwyskwaliteit bly. Ons sal voortgaan om ons lede te ondersteun met wêreldklas bemagtigingsgeleenthede om hierdie nasionale prioriteite in die klaskamer te realiseer.